

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-3-248 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 09-02/16-9
Karar Tarihi : 14.1.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Zeynep MADAN, Neyzar MENTEŞOĞLU

C. ŞİKAYET EDEN

: Mehmet ŞAHAN
mehmetzirvede@hotmail.com

20 **D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:**

İzmir ve çevresinde faaliyet gösteren kozmetik ürünleri dağıtım şirketleri

E. DOSYA KONUSU: İzmir ve çevresindeki illerde faaliyet gösteren kozmetik ürünleri ana dağıtım şirketlerinin ve kozmetik firmalarının direkt temsilciliklerinin satış destek amacıyla oluşturulmuş bütçelerini hizmet bedeli, fiyat farkı, yeni giriş bedeli gibi uygulamalar yoluyla kozmetik zincir mağazalarına kullandığı ancak diğer küçük satış noktalarının bu destekten yararlandırılmadıkları iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikayet dilekçesinde özetle; İzmir ve çevresindeki illerde faaliyet gösteren kozmetik ürünleri ana dağıtım şirketlerinin ve kozmetik firmalarının direkt temsilciliklerinin satış destek amacıyla oluşturulmuş bütçelerini hizmet bedeli, fiyat farkı ve yeni giriş bedeli gibi uygulamalar yoluyla kozmetik zincir mağazalarına kullandığı ancak diğer küçük satış noktalarını bu destekten yararlandırmadıkları belirtilmiş ve şikâyetçi tarafından bu uygulamalar nedeniyle küçük satış noktalarının satış yapma olasılıklarının düştüğü ve piyasadan çekilmeleri sonucunun olduğu ifade edilmiş ve konu hakkında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 17.12.2008 tarih ve 8191 sayı ile intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 5.1.2009 tarih ve 2008-3-248/İİ-09-ZM sayılı İlk İnceleme Raporu 8.1.2009 tarih, REK.0.07.00.00-110/5 sayılı Başkanlık Önergisi ile 09-02 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikâyete konu uygulamaya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

50 **I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

I.1. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Şikâyete konu satış desteği yoluyla alıcılar arasında ayrımcılık yapıldığı iddiasına ilişkin olarak öncelikle belirtilmesi gereken husus, piyasa ekonomisi modelinde aslolanın teşebbüslerin kendi iradeleri ile davranma özgürlüğü olduğudur. Bu nedenle bir teşebbüsün ürünlerini hangi fiyattan ve hangi koşullarda satacağı konusunda serbest iradesi ile karar verme hakkına sahip olduğu kural olarak kabul edilmelidir.

60 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerinde iki farklı ana rekabet ihlali biçimi düzenlenmiştir. 4. maddede birden fazla sayıda teşebbüsün aralarında anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararı neticesinde rekabet ihlali gerçekleştirmeleri yasaklanmıştır. Teşebbüslerin tek taraflı olarak gerçekleştirdikleri uygulamaları Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal olarak değerlendirmek mümkün değildir. Yapılan başvuruda iddia edilen uygulamanın teşebbüslerin kararı veya uyumlu eylemi yoluyla yapıldığına yönelik bir ifade bulunmamaktadır. Dolayısıyla, kozmetik ürünleri dağıtımını yapan teşebbüslerin satış destek amacıyla oluşturulmuş bütçelerini hizmet bedeli, fiyat farkı, yeni giriş bedeli gibi uygulamalar yoluyla kozmetik zincir mağazalarına kullandırmalarının tek taraflı bir eylem olduğu ve bu nedenle mevcut haliyle Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal olarak değerlendirilemeyeceği kanaati oluşmuştur.

Diğer yandan, teşebbüslerin tek taraflı olarak gerçekleştirdikleri dolaylı ve dolaysız fiyat indirimleri 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ele alınabilir. Kanun'un 6. maddesi hâkim durumdaki bir teşebbüsün bu durumunu kötüye kullanmasını yasaklamaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (b) bendinde eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan ya da dolaylı olarak ayrımcılık yapılması kötüye kullanma olarak sayılmıştır. Ancak, bu tür bir değerlendirme yapabilmek için öncelikle ayrımcı uygulamayı yapan teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olması gerekmektedir. Hâkim durumda olmayan teşebbüslerin ayrımcı uygulamalarını 4054 sayılı Kanun kapsamında kötüye kullanma olarak değerlendirmek mümkün değildir. Ayrıca, teşebbüs hâkim durumda olsa dahi müşterilerine farklı indirimlerde bulunmasının doğrudan kötüye kullanma olduğundan söz edilemez. Zira, hâkim durumdaki teşebbüsün muhataplarının eşit durumda olduklarının, eşdeğer işlemlerle eşit koşullardaki muhataplarına farklı fiyatlar uygulamakta olduğunun ve bu suretle müşteriler arasında farklılıklar yaratıldığıının ispatlanması gerekmektedir.

90 4054 sayılı Kanun'da hâkim durum "Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü" şeklinde tanımlanmaktadır. Hâkim durumun en önemli göstergesi teşebbüsün ilgili pazardaki payıdır ve çoğu durumda %40'ın altındaki pazar payları hâkim durum tespiti için yeterli olamamaktadır.

İzmir çevresinde faaliyette bulunan kozmetik bayilerinin, kozmetik pazarında hâkim durumda olup olmadığının mevcut bilgiler çerçevesinde değerlendirmesini yapmak mümkün değildir. Ancak, kozmetik sektörünün genel yapısı dikkate alındığında, sektörün çeşitli segmentlerinde faaliyet gösteren pek çok firmanın olduğu ve sektörde

100 yoğun rekabet yaşandığı söylenebilir. Nitekim, 8.5.2008 tarih ve 08-32/401-136 sayılı Kurul kararında da kozmetik sektöründeki yıllık %15-20 düzeyindeki büyüme eğiliminin ve pazara son üç yılda birçok yeni markanın girmiş olmasının pazarın henüz olgunluğa ulaşmamış, dinamik ve gelişen bir pazar olduğunu gösterdiği değerlendirilmesi yapılmış ve pazarda markalararası rekabetin yoğun olduğu sonucuna varılmıştır.

110 Teşebbüsün hâkim durumda olduğu tespiti yapılsa dahi, ayrımcı uygulamalardan bahsedebilmek için eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar öne sürülmesi gerekmektedir. Şikâyetin konusu kozmetik ürünleri dağıtım şirketlerinin ve kozmetik firmalarının direkt temsilciliklerinin zincir mağazaları satış destek amacıyla oluşturdukları bütçeden faydalandırmaları nedeniyle zincir mağazaların küçük satış noktaları karşısında maliyet avantajı elde ettikleri iddiasıdır. Zincir mağazalar, satış hacmi ve müşteri potansiyeli küçük satış noktalarından daha yüksek olan satış kanallarıdır. Dolayısıyla rekabet hukuku bağlamında yasak olan ayrımcı uygulamaların tespitinde aranan eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar öne sürülmesi şartını şikâyet konusu iddiada varsaymak mümkün değildir.

120 Bununla birlikte söz konusu şartı sağlasa bile kozmetik firmalarının, pazarlama stratejilerinin bir parçası olarak, satış destek uygulamalarını zincir mağazalar özelinde yoğunlaştırmasının rasyonel bir firma davranışı olduğu ve pazardaki rekabeti engelleme ya da bozma gibi bir yönünün bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

130 Başvuru konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.